

GIULGIUL DIN TORINO

PR. CLAUDIU DUMEA

**GIULGIUL
DIN TORINO**

**Sapiientia
Iași 2018**

Imprimatur

† Petru Gherghel
Episcop de Iași
31 mai 2018

Redactor: pr. dr. Ștefan Lupu
Tehnoredactare, coperta: Iulian Gherghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMEA, CLAUDIU

Giulgiul din Torino / pr. Claudiu Dumea. - Iași: Sapi-
entia, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-578-338-6

2

© 2018 Editura SAPIENTIA
Institutul Teologic Romano-Catolic
Str. Th. Văscăuțeanu, 6
RO – 700462 Iași
Tel. 0232/225228
Fax 0232/211476
www.editurasapientia.ro
www.librariasapientia.ro
e-mail: slupu@itrc.ro

CUPRINS

Semn de împotrivire	9
Ce este giulgiul din Torino	21
Giulgiul și botanica	30
Ce substanțe s-au mai descoperit pe giulgiu	39
Smirnă și aloe	44
Înmormântarea la evrei	51
Mormântul la evrei	60
O istorie dramatică	71
Un dușman înverșunat al giulgiului	117
Iconografia și numismatica.	121
Giulgiul fotografiat	135
O pictură fără vopsele	152
Cum s-a format imaginea de pe giulgiu.	159
Urme de sânge pe giulgiu	174
Cum arată omul din giulgiu?	184
Răstignirea la romani și la evrei	190
O tortură în plus: coroana de spini	217
Ce se vede pe giulgiul din Torino?	222
Știința contra științei	277
Bibliografie	316
Imagini.	317

*Inima îmi zice din partea ta:
„Caută fața mea!”
Fața ta o caut, Doamne,
nu-mi ascunde fața ta.
Ps 26,8-9*

SEMN DE ÎMPOTRIVIRE

Simeon i-a binecuvântat și i-a spus Mariei, mama lui: „Iată, acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora în Israel și ca semn care va stârni împotrivire, ca să se dezvăluie gândurile din multe inimi; iar ție o sabie îți va străpunge sufletul (*Lc 2,34-35*).

Toată viața lui Isus a fost un semn care a stârnit împotriviri și persecuții. Acestea au început cu încercarea sângerosului rege Irod de a-l asasina abia venit pe lume, văzând în el un rival care îi amenința tronul, și s-a terminat pe Calvar, o dată cu răstignirea lui pe cruce. În timpul vieții sale a fost permanent spionat, hărțuit, atacat, contrazis, amenințat de adversarii săi. Ura acestora împotriva lui a atins apogeul atunci când Isus, cu câteva săptămâni înainte de a fi condamnat la moarte, la Betania, l-a înviat pe prietenul său Lazăr.

Mulți dintre iudeii care veniseră la Maria și văzuseră ceea ce făcuse el au crezut în el. Dar unii dintre ei au mers la farisei și le-au spus ce făcuse Isus. Așadar, arhierii și fariseii au convocat Sinedriul și au spus: „Ce-i de făcut, pentru că acest om face multe semne? Dacă-l lăsăm așa, toți vor crede în el; vor veni romanii și vor distruge și sanctuarul nostru și națiunea”... Din ziua aceea, au hotărât să-lucidă (*In 11,45-48.53*).

E un exemplu clasic cum pasiunea întunecă rațiunea. Logic ar fi fost să se gândească: dacă Isus l-a înviat pe Lazăr cel mort de patru zile și intrat în descompunere, nu putea să se învie și pe sine din morți după ce îl vor fi ucis? Ceea ce de fapt s-a și întâmplat. A urmat cel mai odios proces din istoria omenirii. Orbiți de ură,

dușmanii au recurs la minciună, la acuzații calomnioase, la isterizarea mulțimii, la șantaj, ca să obțină condamnarea lui Isus la moarte. Amenințat că va fi denunțat la Cezarul de la Roma, ca să nu-și piardă scaunul, Pilat a rostit sentința de condamnare la moarte, deși era perfect conștient că Isus este nevinovat. Făcuse chiar câteva încercări de a-l salva pe Isus, de a-l elibera din mâinile iudeilor. Pilat „știa că din invidie îl dăduseră pe mâna lui” (*Mt 27,18*). După ce a murit pe cruce, Iosif din Arimateea

a luat trupul lui Isus, l-a înfășurat într-un giulgiu curat și l-a pus în mormântul său nou, pe care îl săpase în stâncă. După ce a rostogolit o piatră mare la intrarea mormântului, a plecat (*Mt 27,59-60*).

Dar dușmanii lui Isus încă nu se simțeau în siguranță.

În ziua următoare, cea care este după ziua Pregătirii, s-au adunat arhierii și fariseii la Pilat și i-au spus: „Domnia ta, ne-am amintit că acel înșelător a spus pe când mai trăia încă: «După trei zile, voi învia». Poruncește deci să fie păzit mormântul până în ziua a treia, ca nu cumva să vină discipolii lui să-l fure și apoi să spună poporului: «A înviat din morți!» Iar înșelătoria aceasta de pe urmă ar fi mai rea decât prima”. Pilat le-a zis: „Aveți garda, mergeți și păziți cum știți”. Ei s-au dus și, sigilând piatra, au păzit mormântul cu garda (*Mt 27,62-66*).

Băgându-l pe Isus în mormânt, punând o piatră uriașă la intrarea în mormânt, sigilând mormântul, punând soldați de pază, dușmanii lui Isus puteau răsuffla ușurați, puteau dormi liniștiți. Dar nu a fost să fie așa; necazurile abia cum începeau.

Unii dintre cărturari și farisei îi spusese: „Învățătorule, vrem să vedem un semn de la tine”. El le-a răspuns:

Această generație rea și adulteră cere un semn, dar nu i se va da alt semn decât semnul lui Iona profetul: așa cum Iona a fost trei zile și trei nopți în burta peștelui, tot așa, Fiul Omului va fi trei zile și trei nopți în sânul pământului (*Mt* 12,38-40).

Semnul, minunea prevestită, s-a întâmplat. După ce a stat trei zile în sânul pământului, Isus a înviat și a ieșit afară din mormânt. Și au crezut dușmanii văzând semnul, minunea? Nu. Ca să ascundă adevărul, au recurs la minciună și la darea de mită. A avut dreptate Isus, care i-a zis bogatului care îi cerea lui Abraham să-l trimită pe Lazăr în casa tatălui său, să-i avertizeze pe cei cinci frați ai săi, ca să nu ajungă și ei în locul de chin. Zicea: „Dacă nu ascultă de Moise și profeți, nu se vor lăsa convingși, chiar dacă ar învia cineva din morți” (*Lc*, 15,27-31).

Învierea lui Cristos este adevărul fundamental al creștinismului. Dacă învierea lui Cristos nu a avut loc, creștinismul dispăre; în acest caz, Isus Cristos nu a existat, ori, dacă a existat, nu a fost decât un simplu muritor, și nu Dumnezeu: „Dacă nu există înviere, zadarnică este predica noastră și zadarnică este credința voastră. Iar noi suntem găsiți martori falși” (*1Cor* 15,13-15). Nu e de mirare că dușmanii credinței creștine din toate timpurile au încercat să distrugă mărturiile și pe martorii învierii Domnului. Lichidarea martorilor este o practică obișnuită în încercarea de a tăinui adevărul. Apostolii au fost principalii martori ai învierii lui Cristos. Nu că ei ar fi fost de față la mormântul Domnului. De față în momentul învierii au fost numai îngerii lui Dumnezeu. Dar apostolii au fost martori în sensul că lor le-a apărut Cristos după învierea și credința noastră se întemeiază pe mărturia lor. Învierea a fost tema principală a predicii lor. Petru le spune ascultătorilor săi în ziua de Rusalii:

Pe acest Isus, Dumnezeu l-a înviat și noi toți suntem martori ai acestui fapt (*Fap* 2,32). Voi l-ați ucis pe cel care conduce la viață, dar Dumnezeu l-a înviat din morți pe acesta, căruia noi îi suntem martori (*Fap* 3,15). Pe când vorbeau poporului, au venit la ei arhierii, comandantul gărzii templului și saduceii, înfuriați că învață poporul și vestesc în numele lui Isus învierea din morți. Au pus mâinile pe ei și i-au aruncat în închisoare (*Fap* 4,1-3).

În continuare, apostolii au fost conduși în fața tribunalului, judecați, bătuți cu vergi, aruncați în temniță, amenințați, somați să nu mai predice: „Și, chemându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească absolut deloc și să nu mai învețe în numele lui Isus”. Dar nu au reușit să le astupe gura. Răspunsul apostolilor era:

Judecați voi dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm mai degrabă de voi decât de Dumnezeu. Căci noi nu putem să nu vorbim despre ceea ce am văzut și am auzit (*Fap* 4,18-20).

De remarcat că cei care îl omorâseră pe Isus îi prigoneau și le interziceau apostolilor să vorbească despre învierea lui Cristos fiindcă apostolii ar minți afirmând că Isus a înviat; știau însă că acest lucru este adevărat. Voiau numai să le astupe gura. Acesta este păcatul împotriva Duhului Sfânt: negarea adevărului evident. Apostolii, martorii calificați ai învierii, sunt supuși de-a lungul veacurilor numeroaselor încercări de a fi descalificați. În acest scop, s-a inventat împotriva lor tot ce se putea inventa. De pildă, că apostolii i-ar fi furat cadavrul din mormânt, l-au ascuns și apoi, mințind, au răspândit vestea că a înviat; că apostolii, șocați de moartea lui Cristos, nedormiți, epuizați nervos, au fost victimele unor halucinații, învierea nu a avut loc decât în mințile lor ș.a.m.d.

Ca și Isus, apostolii, martorii învierii, au fost semn de împotrivire.

Dar au fost și alți martori ai învierii; martori tăcuți și care totuși vorbesc și dau mărturie. Și ei sunt semn de împotrăvire, stârnesc polemici aprinse.

Un asemenea martor tăcut este mormântul din Ierusalim în care a zăcut trupul mort al lui Isus până în momentul învierii. Dacă citim Evangheliile, constatăm că, după înviere, în jurul mormântului gol al lui Isus e multă agitație, multă zarvă, multă alergătură, e un du-te vino neîntrerupt: femeile merg la apostoli, ca să le spună ca a dispărut cadavrul; Petru și Ioan aleargă la mormânt, ca să vadă dacă e adevărat ce a spus Maria; soldații puși de pază la mormânt aleargă la arhieriei, ca să dea alarma cu privire la cele întâmplate; arhieriei alarmați, la rândul lor, aleargă la mormânt, ca să vadă ce s-a întâmplat. Mormântul lui Isus nu poate lăsa pe nimeni indiferent, pune pe toată lumea în mișcare. Se lasă impresia că soarta lumii se joacă în jurul acestui mormânt, că destinul omenirii depinde de răspunsul la această întrebare: e gol sau nu e gol mormântul? Dacă e gol, înseamnă că Isus a înviat. Dacă nu e gol, înseamnă că nu a înviat. Și în acest caz, unde îi sunt osemintele? În jurul mormântului lui Isus va fi veșnic agitație. Aici se va duce veșnica luptă între lumină și întuneric, între bine și rău, între adevăr și minciună, între Cristos și Satana care refuză să se recunoască învins pe Calvar.

Sfântul Mormânt a fost primul loc de cult pentru comunitatea creștină din Ierusalim. Aceasta îl celebra pe Cristos, într-o grotă de la poalele Calvarului, numită grotă lui Adam. Împăratul Adrian, în anul 153, crezând că dispăre creștinismul făcând să dispară sub pământ mormântul lui Isus, a acoperit cu pământ mormântul și Calvarul și pe platforma de deasupra a amenajat forul (piața publică) orașului străjuit de statui ale divinităților

păgâne. Două sute de ani a stat ascuns sub pământ mormântul lui Isus, până când împăratul Constantin a eliberat terenul, scoțând la iveală mormântul și Calvarul și construind marea bazilică a Sfântului Mormânt.

Dar mai este un martor al învierii; un martor tăcut care continuă să vorbească prin simpla sa prezență: e pânza mortuară în care a fost înmormântat trupul lui Isus, cunoscută cu numele de giulgiul din Torino, despre care voi trata în această carte; semn de împotrivire și el ca orice martor al învierii Domnului. Prima mărturie a dat-o celor doi apostoli Petru și Ioan, alarmați de Maria Magdalena.

„În prima zi a săptămânii, dis-de-diminează, pe când mai era întuneric, Maria Magdalena a venit la mormânt și a văzut că piatra fusese luată de la mormânt. Atunci, a alergat și a venit la Simon Petru și la celălalt ucenic, pe care îl iubea Isus, și le-a spus: „L-au luat pe Domnul din mormânt și nu știm unde l-au pus”. Au ieșit atunci Petru și celălalt ucenic și au venit la mormânt. Alergau amândoi împreună, dar celălalt ucenic a alergat mai repede decât Petru și a ajuns primul la mormânt. Aplecându-se, s-a uitat înăuntru, a văzut fâșiile de pânză jos, dar nu a intrat. Simon Petru, care venea după el, a ajuns și el, a intrat în mormânt și a văzut fâșiile de pânză jos.

Iar ștergarul, care fusese pus pe capul lui Isus, nu era cu fâșiile de pânză, ci înfășurat aparte, într-un loc. Atunci a intrat și celălalt ucenic care sosise primul la mormânt. El a văzut și a crezut (*In* 20,1-8).

Se cer câteva precizări. În unele traduceri se spune că cei doi apostoli, intrând în mormânt, au văzut giulgiurile puse jos. Giulgiul, adică pânza de in în care fusese înmormântat Isus, era unul singur. Ei au văzut fâșiile de pânză care înfășurau complet pânza mortuară, exact ca la mumiile egiptene. Acestea nu erau jos, căzute de pe lavița de piatră, ci erau la locul lor pe laviță, dar

aveau partea de sus lăsată în jos sub greutatea de mirodenii. Iar ștergarul care fusese pus pe capul mortului nu era într-un loc anume, ci avea o formă aparte, ciudată, bombată, ca și cum capul ar fi fost încă înăuntru; Isus a ieșit din el fără să-i modifice poziția, ceea ce stârnea uimirea, așa cum restul trupului ieșise din giulgiu fără ca fâșiile de pânză să fie desfăcute pentru a scoate din giulgiu trupul mort.

Ioan, intrând în mormânt, a văzut și a crezut. Ce a văzut și ce a crezut? A văzut pânzele în care a fost înfășurat trupul lui Isus neatins și a crezut că Isus a înviat, că trupul lui nu a fost furat din mormânt. Cum putea cineva să-i ia trupul fără să-i dezlege fâșiile de pânză cu care fusese înfășurat? Dacă l-ar fi furat cineva, ar fi trebuit să-l ia cu tot cu pânza în care a fost înmormântat. Ce rost avea să-l dezbrace și să ducă în spate un cadavru în pielea goală? Ioan a văzut și a crezut în învierea lui Cristos pe baza mărturiei giulgiului.

Dar Providența a orânduit ca toate generațiile de-a lungul veacurilor să beneficieze de mărturia acestei pânze misterioase pe care Isus și-a lăsat amprentele trupului său mort și înviat. Milioane de creștini merg la Torino, ca să-l contemple și să se întărească în credință.

În continuare, acest giulgiu cu chipul întipărit pe el a fost obiectul unor împotriviri nesfârșite. Acest giulgiu e autentic? A fost Cristos înmormântat în el? Chipul de pe el este într-adevăr al lui Cristos? Susținătorii autenticității aduc dovezi științifice temeinice. Adversarii îi neagă autenticitatea, afirmând că este lucrarea unui falsificator medieval. Pentru a-și susține afirmația, recurg uneori la metode necinstite, la falsificarea intenționată a adevărului, asemenea arhierilor și saduceilor care au recurs la toate mijloacele pentru a distrage dovezile învierii Domnului. Argumentele pe care

le aduc împotriva autenticității sunt uneori fantezii puerile la limita delirului. De pildă, un pseudo-savant care se pretinde specialist în Noul Testament a scris o carte publicată în anii '90, în care afirma că, foarte probabil, trupul lui Isus nici nu a fost înmormântat. Trupul lui a fost lăsat să atârne pe cruce, sau a fost aruncat într-o groapă comună, unde a fost sfâșiat de câini și de păsări răpitoare. Deci nu are cum să-i aparțină imaginea de pe giulgiu; afirmație gratuită, fără să aducă vreo dovadă în sprijinul ei. Teoria a făcut înconjurul lumii, căci autorul a transmis-o la nenumărate programe și reportaje televizate.

Mai năucitoare este teoria celor care susțin că giulgiul cu imaginea de pe el nu este de origine pământească; au adus-o extraterestrii de pe altă planetă.

Sunt două momente în care s-a declanșat un război pe viață și pe moarte între adepții și adversarii giulgiului.

Primul moment a fost cel din anul 1898, când avocatul Secondo Pia, cel mai cunoscut fotograf din Torino, a fotografiat pentru prima dată giulgiul și a descoperit că imaginea de pe el este un negativ fotografic.

Al doilea moment a fost cel din 1979, când giulgiul a fost expus examinării cu carbon 14 pentru a i se afla vechimea. Rezultatul publicat a fost că giulgiul datează din anii 1260-1390, deci n-ar avea cum să fie pânza de în oferită de Iosif din Arimateea pentru înmormântarea Mântuitorului în Vinerea Mare, iar chipul de pe el nu ar fi chipul lui Cristos, ci un fals, cel mai mare fals din istoria omenirii. Ar fi o lucrare făcută de un artist falsificator medieval, care a fost nu numai escroc, dar și criminal, întrucât, urmând descrierea Evangheliilor, a biciuit un om, l-a încununat cu spini, apoi l-a răstignit și i-a înfășurat cadavrul în pânza de în și, astfel, a realizat uriașa impostură. Se credea că o dată cu datarea

cu radiocarbon cazul a fost încheiat definitiv și nu se va mai discuta despre el, așa cum adversarii lui Cristos credeau că, punându-l pe Mântuitorul în mormânt și sigilând mormântul, totul s-a terminat. Dar nici de data aceasta nu a fost să fie așa. Ca și la fotografierea giulgiului, datarea cu carbon 14 a declanșat discuții și polemici furtunoase care continuă și astăzi. La studierea acestui obiect enigmatic iau parte experți reprezentând toate ramurile științei moderne: arheologia, istoria artelor, iconografia, numismatica, științele medicale cu diversele ramuri – anatomia, patologia, traumatologia, radiologia, medicina legală –, tehnica fotografică, informatica, tehnologia textilă, botanica, paleontologia, fizica, chimia, antropologia, biologia, microbiologia, geologia, exegeza biblică, teologia. S-a creat o nouă știință: sindonologia. Termenul provine de la „sindon”, care înseamnă giulgiu. Ceea ce denotă interesul uriaș și miza imensă pe care o prezintă acest giulgiu, fiind vorba despre miracolul învierii lui Cristos care este inima creștinismului. În ziua de Paște se pune problema: e gol mormântul lui Cristos sau nu? A înviat Cristos sau nu? În timpurile noastre se pune aceeași întrebare: e autentic giulgiul sau nu? A fost înmormântat în el Cristos și l-a părăsit în momentul învierii sau nu?

Pe măsură ce știința avansează în studierea giulgiului, devine tot mai clar că motivele de a crede în autenticitatea acestuia sunt infinit superioare în număr și importanță celor care i se împotrivesc. Aplicându-se giulgiului calculul științific al probabilității, raportul matematic este de unu la mie. Mai pe înțeles: dintr-o mie de probabilități care există, 999 spun că omul din giulgiu este Isus din Nazaret și numai o singură probabilitate e împotriva.

Având în vedere modul de a se raporta la giulgiul din Torino, găsim următoarele categorii:

Mai întâi sunt creștinii, oamenii simpli sau savanți, care au credință creștină deoarece cred în învierea lui Cristos. Aceștia nu acordă importanță giulgiului. Credința lor în înviere nu se întemeiază pe existența acestei pânze funerare, ci pe harul gratuit al lui Dumnezeu și pe mărturia apostolilor. Credința catolicilor nu are la temelie lumina care ar veni în mod miraculos din cer în noaptea de Paști la sfântul mormânt din Ierusalim, ci minunea învierii Domnului care s-a petrecut acolo cu două mii de ani în urmă. Să presupunem că, într-o zi, știința va demonstra că giulgiul din Torino e sută la sută un fals, nu e autentic. Aceasta ar putea să-l întristeze puțin pe catolic, dar nu-i afectează credința. Cei mai mulți catolici n-au auzit niciodată în viață de giulgiu și s-au mântuit. Sunt 70 de milioane de martiri și puțini dintre ei au auzit de giulgiu. Sunt creștini care, din anumite motive, nu cred în autenticitatea giulgiului și pentru asta nu se osândesc.

E apoi categoria necredincioșilor, a ateilor pe care, normal, giulgiul nu-i privește, căci nu cred nici în Dumnezeu, nici în miracolul învierii și, prin urmare, giulgiul nu poate fi o dovadă a învierii lui Cristos. În numărul acestora sunt iarăși și oameni de știință, atei de bună-credință, care nu cred în Dumnezeu, nici în miracolul învierii, dar cred în existența istorică a lui Isus ca simplu om. Ei studiază giulgiul din Torino cu obiectivitate, fără prejudecăți, de dragul adevărului științific.

Aceștia sunt ținta atacurilor din partea adversarilor giulgiului, care nu sunt interesați să afle adevărul, ci să-l combată și să-l ascundă.

Așa a fost cazul cu profesorul Yve Delage, agnostic notoriu și total străin de credință, care a studiat cu

toată rigoarea științifică și obiectivitate giulgiul și a prezentat la Academia Franceză de Științe în 1902 un raport în care afirma, printre altele, că există numai o șansă din zece miliarde ca imaginea de pe giulgiu să fie a unui falsificator. Raportul savantului a provocat reacții isterice de intoleranță și polemici violente în presă. Delage s-a apărat într-o scrisoare deschisă publicată în *Revue Scientifique*:

Eu nu am trădat știința și nici nu mi-am dezmințit opiniile de liber-cugetător. Nu am făcut câtuși de puțin operă clericală, deoarece clericalismul și anticlericalismul nu au niciun amestec în afacerea aceasta... S-a introdus fără trebuință o chestiune religioasă într-o problemă care în sine e pur științifică, cu rezultatul că patimile s-au aprins și rațiunea a fost izgonită. Dacă ar fi fost vorba de Sargon, de Ahile sau de un faraon, nimeni nu s-ar fi gândit să ridice obiecții... În tratarea acestei probleme am fost fidel adevăratului spirit al științei, căutării în exclusivitate a adevărului, fără să mă preocup câtuși de puțin că sunt atinse interesele vreunui grup religios... Îl recunosc pe Cristos ca personaj istoric și nu înțeleg cum poate cineva să găsească scandalos faptul că acum există urme materiale ale existenței sale.

În sfârșit, există categoria urmașilor arhierilor și saduceilor, interesați nu de adevăr, ci de ascunderea adevărului, care nu pot suporta ideea că imaginea de pe giulgiu este o amprentă autentică a trupului mort al lui Isus Cristos. Pentru a respinge această idee rezonabilă, găsesc cele mai variate și stranii ipoteze și teorii. Ce îi determină să lupte cu atâta patimă și încrâncenare pentru a anihila toate urmele învierii? Explicația este simplă: e frica, teama de cel înviat care le tulbura și le strica somnul primilor dușmani ai învierii; frica de întâlnirea într-o zi cu Cristos, în caz că a înviat cu adevărat.

Învierea lui Cristos, miracolul suprem, nucleul revelației creștine, este un adevăr extrem de incomod pentru cine refuză întâlnirea la marea judecată cu Cel Înviat. Obstacolul cel mai grav în calea credinței în învierea lui Isus este refuzul de a accepta consecințele care decurg din ea. Învierea nu este o veste bună pentru omul care nu vrea nicicum să aibă de-a face cu Isus. Preferă să spună: nu cred, nu voi crede, nu vreau să cred, orbindu-se singur, trăind în iluzia că ziua cea mare a întâlnirii cu Isus nu va veni niciodată.

Ceea ce îi uimește pe toți cercetătorii și pe toți cei care privesc imaginea de pe giulgiu este seninătatea maiestooasă, calmul, liniștea desăvârșită a chipului imprimat pe pânză. Să presupunem, prin absurd, că ultragenialul falsificator medieval a ucis un om ca să realizeze imaginea de pe giulgiu. Dacă a biciui și a ucide un om e ușor, e totuși imposibil să-l faci să moară perfect senin după ce ai rupt carnea de pe el cu bicele și l-ai pironit în cuie pe cruce. Celor care cred în înviere și sunt șocați și tulburați de testul antiștiințific cu carbon 14, Cristos din pânza misterioasă de la Torino le spune ca și apostolilor tulburați și șocați cărora le-a apărut după înviere: „Nu vă temeți! Eu sunt”. În schimb, celor care refuză cu încăpățănare să creadă în înviere, refuzând evidența, le spune. „Temeți-vă! Eu sunt. Și dacă, într-adevăr sunt eu, cel înviat, la marea și inevitabila întâlnire va fi vai de pielea voastră!”